

Zaaknummer : 1068416
Team : Algemene en Juridische Zaken Heemstede
Portefeuillehouder : A.C. Nienhuis
Openbaarheid : Actief openbaar

ONDERWERP

Collegebericht: Beantwoording vragen Huisvesting statushouders

Inleiding vanuit HBB

Op 11 maart heeft de raad een motie aangenomen om 1 miljoen beschikbaar te stellen voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Met genoemd bedrag zijn onder andere noodwoningen aangekocht en gemeentelijke panden aan de Glipperweg en Kerklaan in gereedheid gebracht. De raad heeft, daartoe met spoed opgeroepen, een besluit genomen waar deze noodwoningen geplaatst zouden worden. De plekken in de gemeentelijke opvanglocaties zijn daarnaast verder uitgebreid i.v.m. de toenemende doorstroom vanuit de particuliere opvang. Door omstandigheden buiten de macht van het bestuur om, is het nog niet gelukt om alle noodwoningen gebruiksklaar te hebben.

Op aandringen van de raad heeft het college de omwonenden van alle gemeentelijke locaties, zover dat mogelijk was, betrokken bij de uitvoer van de huisvesting van vluchtelingen uit Oekraïne.

Met het collegebericht van 1 juli jl. is de raad geïnformeerd dat het Rijk de situatie in het AZC van Ter Apel als een crisis van nationale omvang heeft bestempeld en vraagt het kabinet aan de Veiligheidsregio's om opvangmogelijkheden voor asielzoekers en statushouders te creëren. Door de Veiligheidsregio's is besloten om ieder 225 asielzoekers en samen versneld 7.500 statushouders op te vangen. Het kabinet verwacht dat de Veiligheidsregio's binnen zes weken voor tijdelijke opvang kunnen zorgen. Door de gemeenten in de Veiligheidsregio Kennemerland is besloten dat Heemstede 16 extra statushouders gaat opvangen.

HBB vindt dat we als gemeente aan onze wettelijke taakstelling dienen te voldoen met betrekking tot de huisvesting van statushouders. De gemeente voldoet, zo ver wij weten, aan deze wettelijke taakstelling. Nu wordt van onze gemeente een extra inzet gevraagd. Deze vraag wordt vanuit het Rijk gesteld aan de Veiligheidsregio's en wordt via de deelnemende gemeenten verdeeld. Wij hebben een aantal vragen over de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne, statushouders in Heemstede en welke wettelijke rol het Veiligheidsberaad en in het verlengde daarvan de Veiligheidsregio's voeren in de opvang van asielzoekers en statushouders.

Vluchtelingen Oekraïne

1. *De raad heeft 1 miljoen uitgetrokken voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Met dit geld zijn noodwoningen aangekocht. Gelet op de verwachte toestroom uit de particulierenopvang lijken deze locaties dan ook meer dan nodig. Kan het college garanderen dat deze locaties alleen voor deze doelgroep gebruikt gaat worden?*

De gemeenteraad heeft in het kader van de crisis budget ter beschikking gesteld voor het realiseren van noodwoningen, vooruitlopend op de vergoeding van de daarmee gepaard gaande kosten door het Rijk. Tegen de gekozen locaties heeft de raad geen wensen en bedenkingen uitgesproken.

Een deel van de noodwoningen worden thans geplaatst en aangesloten. Initieel was het de intentie de noodwoningen te gebruiken voor de huisvesting van vluchtelingen uit Oekraïne, ter uitvoering van de opgave van het Rijk. Vanuit de crisisstructuur van het Rijk is de opgave voor de opvang van Oekraïners echter gewijzigd en een opgave voor versnelde huisvesting van statushouders toegevoegd. De burgemeester is belast met deze opgaven.

De opgave voor vluchtelingen uit Oekraïne voor de gemeente Heemstede was initieel 150 bedden. Deze opgave is door herverdeling over de regio's verlaagd naar 127 bedden. Een deel van deze opgave wordt ingevuld door gastgezinnen. De gemeente houdt nauw contact met de gastgezinnen alwaar Oekraïners verblijven. Kortgelegen is ook een bijeenkomst geweest voor gastgezinnen. Daar waar knelpunten ontstaan in de particuliere opvang, denkt de gemeente mee aan oplossingen.

Door de herverdeling van de opgave is het mogelijk om de noodwoningen in te zetten voor de groep versneld te plaatsen statushouders. Op 12 juli jl. heeft een bijeenkomst plaatsgevonden voor omwonenden, bij welke gelegenheid hun vragen en zorgen zijn besproken.

Opgave Statushouders

2. *Wat is nu de opgave voor Heemstede m.b.t. de opvang van statushouders in 2022?*

De taakstelling voor statushouders is voor heel 2022 36, waarvan 14 in de eerste helft van 2022 en 22 in de tweede helft van 2022. Het is niet uitgesloten dat de taakstelling voor het najaar wordt verhoogd. Vanuit het Rijk is het verzoek gekomen om versneld huisvesting te realiseren ter ontlasting van migratieketen.

Voor Heemstede gaat het om 16 plekken. Van de in totaal 36 plekken voor 2022 heeft de gemeente tot heden 21 gerealiseerd. Door versnelde plaatsing van 16 statushouders in de noodwoningen (tussenvoorziening) zal Heemstede geheel aan haar huidige taakstelling van 2022 hebben voldaan. Deze statushouders zullen in Heemstede blijven en t.z.t. doorstromen naar reguliere woningen.

3. *Klopt het dat Heemstede al vooruitloopt op het aantal te huisvesten statushouders? Wordt dit verrekend met de extra regionale opgave?*

Zie het antwoord op vraag 2. Na versnelde opvang van de 16 statushouders voldoet Heemstede aan de huidige taakstelling voor 2022.

Daarnaast is elke regio, dus ook Kennemerland, dwingend gevraagd 225 statushouders extra onder te brengen in tussenvoorzieningen. De gemeenten Haarlem en Haarlemmermeer nemen deze opgave voor hun rekening.

4. *Betreft het genoemde aantal van 16 statushouders een extra opgave, of betreft dit een opgave die naar voren wordt gehaald? Eerder zou er sprake zijn van een te realiseren 'wachtkamerfunctie'. Is dit nu aan de orde?*

De 16 statushouders is een versnelling van de bestaande taakstelling. De opvang op de Sportparklaan wordt gezien als een tussenvoorziening / noodvoorziening, in afwachting van uitstroom naar reguliere woningen in onze gemeente.

5. *Klopt het dat andere gemeente in onze regio de reguliere taakstelling niet hebben gehaald?*

De meeste gemeenten in de regio voldoen aan hun taakstelling van de eerste helft van 2022.

- a. *Zo ja is er met de verdeling van dit extra contingent statushouders rekening gehouden?*

De versnelde opgave (16 voor Heemstede) is verdeeld naar rato van het aantal inwoners. Bij de extra opvang van 225 statushouders is geen rekening gehouden met openstaande taakstellingen.

6. *Met betrekking tot de opvangcrisis van asielzoekers en langdurig verblijf van statushouders in de AZC's. Klopt het dat indien alle gemeenten aan hun taakstelling voor de huisvesting van statushouders voldoen, er voldoende plekken in de AZC's beschikbaar zijn voor asielzoekenden?*

Naar verwachting is na de versnelde uitplaatsing meer ruimte in de AZC's. Ongeveer 1/3 van de bewoners van AZC's zijn statushouders die wachten op uitplaatsing. De capaciteit moet echter structureel uitgebreid worden. Het COA is dan ook op zoek naar nieuwe locaties/gemeenten voor AZC's om zo de crisis in de migratieketen structureel op te lossen. Asielaanvragen duren langer, IND is overbelast dus daarvoor zijn ook veel asielplekken nodig in AZC's.

7. *Hoe wordt met gemeenten omgegaan die niet aan de reguliere taakstelling voldoen? Kan het college gevallen noemen waarbij het Rijk of de Provincie heeft ingegrepen?*

Provincie is toezichthouder op de realisatie van de taakstelling. Wij hebben geen kennis van gemeenten waarbij Rijk of Provincie heeft ingegrepen. Het kabinet wil op korte termijn met een wetsvoorstel komen waardoor gemeenten in de toekomst gedwongen kunnen worden opvangplekken voor asielzoekers te realiseren.

Sociale huurwoningen

8. *De wachtlijst voor een sociale huurwoning in onze regio loopt tegen de 10 jaar. Wat betekent deze toestroom voor degene die ook dringend om woonruimte vragen?*

Deze opvang van statushouders heeft op korte termijn geen gevolgen voor mensen die dringend een woonruimte vragen. Immers, daarin wordt voorzien via de noodwoningen. Daarnaast worden een aantal noodwoningen ingezet voor de tijdelijke huisvesting van jongeren. De versnelde opgave is onderdeel van onze reguliere taakstelling en daarmee niet anders dan de reguliere werkwijze. Hoe de druk op de woningmarkt in Heemstede te verlichten, waar en hoe dat kan worden gerealiseerd, welke prioriteiten daarbij gelden, is onderdeel van de raadsdiscussie over de woonvisie.

- a. *Meer specifiek; hoeveel verhuringen vinden er jaarlijks in Heemstede plaats?*

Verhuringen in Heemstede
2019: 96, 2020: 136, 2021: 110

Wet op de Veiligheidsregio's

De wet op de Veiligheidsregio's heeft in 2010 een aantal wetten, zoals de brandweerwet, Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en de wet rampen en zware ongevallen vervangen. Doel van deze wet was om samen beter het hoofd te kunnen bieden aan rampen en crises. Volgens artikel 1 van deze wet is een ramp, kort gezegd, gedefinieerd als een ernstige verstoring van de fysieke veiligheid waarbij een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties vereist is. Ook regelt deze wet dat als een ramp of crisis effect heeft in of de betrokkenheid van andere gemeenten er opgeschaald kan worden.

9. *Klopt het dat de vorige staatssecretaris van V&J Broekers-Knol in haar periode een aantal gemeenten heeft verplicht asielzoekers te huisvesten? Later gaf zij toe daar geen bevoegdheid toe te hebben.*

Dat klopt. In antwoord op Kamervragen heeft zij zelf aangegeven: *'De aanwijzingen hebben geen grondslag in Nederlandse wet- en regelgeving. Het betreft geen aanwijzing in juridische zin en de brieven hebben dan ook geen publiekrechtelijke rechtsgevolg.'*

- a. *Waarom kan dat nu dan wel?*

Het Rijk heeft in dezen de crisisstructuur geactiveerd. Voor de uitvoering is het Rijk afhankelijk van samenwerking met de genoemde partners, waaronder de gemeente. De burgemeesters zijn belast met de uitvoering.

10. *Is het college het met HBB eens dat deze wet is geschreven om fysieke rampen het hoofd te bieden?*

De Wet op de Veiligheidsregio's is inderdaad geschreven voor fysieke crises. Hoewel het Rijk landelijk een crisisstructuur heeft ingericht, opereert we in de regio Kennemerland niet conform de crisisstructuur van de Wet op de VR. De burgemeesters zijn rechtstreeks belast met de uitvoering.

11. *Om de druk op het AZC te verminderen, heeft het Kabinet aan de Veiligheidsregio's gevraagd om ook opvangmogelijkheden te creëren voor asielzoekers en statushouders, naast de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Uiteindelijk is het Veiligheidsberaad akkoord gegaan met het volgende voorstel:*
- De Veiligheidsregio's vangen ieder 225 asielzoekers op in crisishulpopvanglocaties voor een wat langere termijn.*
 - De Veiligheidsregio's nemen versneld de 7.500 statushouders op die nu nog verblijven in de AZC's in afwachting van plaatsing in een gemeente conform de gemeentelijke taakstelling huisvesting statushouder.*
- Kan het college duidelijkheid verschaffen welke wet of besluit het Veiligheidsberaad bestuurlijke bevoegdheid geeft om gemeenten te verplichten om extra asielzoekers op te vangen? Meer specifiek; is een dergelijke bevoegdheid niet alleen bij de raad van de gemeente, waar opvang wordt gevraagd, belegd?*

De opgaven / dwingende verzoeken komen van het Rijk. Aan de voorzitters van de veiligheidsregio's is wel gevraagd een coördinerende rol te vervullen. Daarom overlegt het Veiligheidsberaad met het Rijk over de uitvoering. Dit lijkt op de overlegstructuur tussen Rijk en Veiligheidsberaad zoals formeel verankerd in de Wet op de Veiligheidsregio's. Na dat overleg worden de opgaven / dwingende verzoeken gericht aan de Veiligheidsregio's, waarna de burgemeesters in de regio de uitvoering afstemmen en daaraan vormgeven in de eigen gemeente.

12. *Is het college het met HBB eens dat hier oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van deze wet ("detournement de pouvoir", als ik het goed heb) en dat dit in strijd is met een goed bestuur?*

De crisisstructuur van de Wet op de Veiligheidsregio's worden in de regio niet toegepast. Wel rijst de vraag of het passend is dat de voorzitters met de coördinatie zijn belast, het Veiligheidsberaad de juiste gesprekspartner is voor het Rijk en het terecht is dat de opgave aan de Veiligheidsregio wordt gericht.

13. *Is het college het met HBB eens dat de verantwoordelijkheid van de aanpak van het beheersbaar maken van asielstromen en -opvang een taak van het Rijk is en dat deze aanpak symptoombestrijding is een geen oplossing is voor de langere termijn?*

Op dit moment is er sprake van een crisis in de migratieketen. De thans gevonden tijdelijke oplossingen moeten lucht geven voor de korte termijn en zijn als zodanig symptoombestrijding. Ondertussen werkt het Rijk tevens aan lange termijn oplossingen, w.o. het creëren van meer AZC's.

14. Tot slot is het college het met HBB eens dat dit 'Geitenpaadje' de rol van het lokale bestuur, dus die van de raad en het college, ondergraaft en marginaliseert?

Zoals in andere crises is de burgemeester belast met het treffen van maatregelen ter uitvoering van de crisis, waarbij de gemeenteraad waar nodig in positie is gebracht en op de hoogte wordt gehouden van de ontwikkelingen.

De structuur waarbij de voorzitters van de veiligheidsregio's coördineren, verzameld in het Veiligheidsberaad overleggen met het Rijk, waarna de uitkomst uitgezet wordt via de veiligheidsregio's, lijkt wel een geitenpaadje. Daarom is in Heemstede gekozen om de gemeenteraad in dezen te betrekken, zoals in maart en april, en wordt de raad intensief op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.